ז: הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

עין משפט נר מצוה

כו א מיי׳ פ״ג מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ ג טוש״ע י״ד סימן פח סעיף ח:
כז ב מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ט:
כח ג מיי׳ פ״ח מהלכות טומאת מקדש הל׳ יח:
כט ד (מיי׳ פ״ג מהל׳ מאכלות) טוש״ע י״ד סימן פח פ״ג:
ל ה מיי׳ פ״ד מהל׳ מאכלות אסורות הלכה כ יפיין בהשגות ומ״מ טוש״ע שם סעיף ד:
לא ו מיי׳ פ״ג מהלכות טומאת מת הל׳ יט:
לב ז מיי׳ פ״ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה ה טוש״ע י״ד סי׳ פב סעיף ט:
לג ח מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף י:

תורה אור השלם

ו. אַךְ אֶת זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֹׁרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל אַרְבַּע אֲשֶׁר לוֹ כְרָעַיִם מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר בָּהֶן עַל הָאָרֶץ: (ויקרא יא כא

לעזי רש״י

קלב״א שוויי״ץ. עשלף.

מוסף רש״י

דג טמא משרירין. דג עלמו כמשי ממו (ע״ז ו:).

שיטה מקובצת

ג) ואינן מפצות: ב) דאמר רבי חמנא חיטבת דוסא נמחק: ג) אלא. ס״א מהאי קרא כתיב וזה אשר לא תאכלו וגו׳ שרץ: ד) הגזין. פסורט בתוספתא בס״ק מסני שהוא רוד: ה) לרבות דבש דבורים ולהוציא דבש הגזין: ו) באכילה כמאן דלא: ז) מחשבה מכלל דדבש דבורים לא בני מחשבה תניא: ח) אוקלין. גליון ראי׳ והלא במס׳ מכשירין משיב ליה בהדי משקין ריל והכא מיירי בעודו עם השעוה והתם כשהופרש מכבר: ט) במחשבה הני חלי. עיין בערוך ערך חלי: י) רבנן קמיה דרב ספרא למימר ביעי כו׳ אמר להו רב ספרא: יא) חיבת בגלן נמחק: יב) דרך בית הרעי: יג) נחמן בר יצחק אמר: יד) משרירין. פ״א במינן משרירין אי הכי מאי אירא כדתניא דבלוע אפילו לא חזינא נמי ה״ג קאמר כיון דרוב דגים במינן משרירין כמי שבלע בפנינו: טו) ואין מצפים אותו מגופו. פ״א מכשרו קקיא: טז) הטמא טמא: יז) שרץ עוף טמא. יח) טמא מאי אוכל: יט) אוכל ומאריך תנא וכו׳ ולי נראה ראם בן לשון הבריאה ליתא ולשון ראשון עיקר. תוספות תיענויות: כ) לה הגשר וכו׳ וכל שרץ העוף: כא) דאמרי לא: כב) יכר שהחמרה מרובה מרחמה הס״ר: כג) כנגד פנים של החמור: כד) בשבע באחד בשבע ובמנה. כה) אלמא אינו לא מן הולד: כו) ליה לאשמועי׳ הס״ד: כז) עוברו הוא לא: כח) דדים אלא שלקו וריר פי׳ שלקו באבל כראמרינן בכמ׳ שכח שהלקשן לתרנגולים. תוס׳ דיעות: כט) הא דאמרינן לעיל לסימן: ל) חגבין שהזכר שבהן גבוך וגניו קטן שם עוף: לא) ובגד וגניו קטן שם עוף: לב) בא מן שעיהם: לג) והקשנו׳ גרים בין הא הי ואמו: לד) ואמו חיה: לה) מחים בין הוא מת ואמו חיה. לו) שהעור כח בין שיפסח מן החם ומן הולד ולפיכך טהור עד שימותו שיפסח ובקועטרם לו) פירש כך בין הוא ואמו מיה פ) [אבל] לו) אמו מיה לעולם בעינן וכמו שפיר׳ גלמה דמדקתני רב מסרא בין הוא מת ואמו מתה מטמא מגלף בין מיעטת מגלף מכל דמטהרינן בשיפסח מתיס לח) אבל אם האמר מי אין כאן מיעטת: **דג** טהור שבלע דג טמא אסור באביה. טהלה (פ״ח מ״ו) מ) מגו כלב שבלה כשר המת כמה שהחה כמעיו שבלה ימים מעת לעת ובעופות וכדגים כדי שתפול לאור ותשרף תחלת תניא עכול והכא תחלת תניא עכול ולא תפול בין כשר המת לשחר דכריס דשבלה ימים דכלב מטמא שבת פרק המוכל (דף קנה:) יודע הקב״ה בכלב שמזונותיו מועטות לפיקך מסחה מכילתו במעיו שבלה ימים ים לשלך בין ליאור לעומתה ים רוצים להמיר ממון מ) מסנה זו מטה שנמלאת בפסח במעי מרגנולת ולפי מה שחלקתי בין ליאור לעומתה אין זה לריא עוד פ״ה) פירש ר״ת דשמת יש להמתיר כר׳ יהודה בן בתירה דבעי מעת לעת ע) ואם נאמר לומר לתין מילוק בין ליאור לעומתה ל״ל מב) ל) דשמעת מתיא בלא שהה כדי עיכול ולי״ת ולי לא שהה כדי עיכול היכי פריך בגמ׳ כי מזיגא דבלע ניתמ׳ הא׳ מיעכל והכי מאריך אמרינן ר״ל מג) פעם ממהר להתעכל קודם ולא הוי כלבלע לעולם מד) ג׳ ימים:

רוב דגים בפיהם משריצים. מה) הלכתא כרב אפי לומן דגים כתרגמה ים להמיר לומן דגים שקורין מו) מרגי״ש שנמלא מוך דג גליע״ל ואע״ג דלא חזינן דבלע ומין להקשות ממתני׳ דשריץ דג טמא שבלע דג טהור לרב ששת דלמר מי רגלים של ממור דלמיי׳ לגיעה בתרא דרב ששת דמי מדא דמתני׳ לא מיירי בלא נמלא מו) מוכי דג טהור ולפיל יפלו הכל פשיטא דדגים עיל דגים נפיק מ) אבל מיס שהנהמה שוחה לחלומית הגוף מתעבר עמהם וכע״כ מה) מני נגי דגים מחלגו לרטות הטהור שבמעי טמא יכול לף בהמא שבמעי טהור ת״ל לותם מה רלית לומר בבהמה שבמעי טמא טמא ושבמעי טהור טהור מו) (מטמא שבמעי הטהור טהור) ונדגים פיהו לו לפי שאין גדוליו ז) ומין לליה מסם לאסור דג טמא שבלע דג טהור אמר שיש מסום מסם לאסור דג טמא דלמא דוקא ז) בלא מסום טמא שבמעי ז) טהור דלילמא הסיא משריץ בילא לומן מסום דמשיץ טילו:

דג טמא משריץ דג טהור מטיל ביצים. נע״ז פרק לין מעמידין (דף ת.) מפרש מרוייהו מטילי ביצים ניעהו זה משריץ מבפנים:

הדולפנין

תניתוה היוצא מן הטמא טמא. הל׳ עב)מ)דמטמא לסימן נקטיה לף קשה מילי כלפריסי׳ לעיל (דף ו. ד״ה למה): **הגזין** וצרעין. גרסינן ולף גרסינן מגפים ג) זה עוף כמו גזי דלמתי דנדה (דף ח.). לפי׳ ר״ת: **עור** הבא מגיו של חמור. פי׳ ג) כלעיל: **מאי** לאו בין הוא נ) ואמו מתה.

פי׳ אלמא לף הי העור לף מן הולד ולא מן החם חגה נ) הוצ שנתקרש: **לא** בין הוא חי ואמו מתה בין הוא מת ואמו חיה. שהעור כח ס) בין שיפסח מן החם ומן הולד ולפיכך טהור עד שימותו שיפסח וכקועטרם ע) פירש כך בין הוא ואמו מיה פ)[אבל] ע) אמו מיה לעולם בעינן וכמו שפיר׳ גלמה דמדקתני רב מסרא בין הוא מת ואמו מתה מטמא מגלף בין מיעטת מגלף מכל דמטהרינן בשיפסח מתיס לח) אבל אם האמר מי אין כאן מיעטת: **דג** טהור שבלע דג טמא אסור באביה. טהלה (פ״ח מ״ו) מ) מגו כלב שבלה כשר המת כמה שהחה כמעיו שבלה ימים מעת לעת ובעופות וכדגים כדי שתפול לאור ותשרף תחלת תניא עכול והכא תחלת תניא עכול ולא תפול בין כשר המת לשחר דכריס דשבלה ימים דכלב מטמא שבת פרק המוכל (דף קנה:) יודע הקב״ה בכלב שמזונותיו מועטות לפיקך מסחה מכילתו במעיו שבלה ימים ים לשלך בין ליאור לעומתה ל״ל מב) ל) דשמעת מתיא בלא שהה כדי עיכול ולי״ת ולי לא שהה כדי עיכול היכי פריך בגמ׳ כי מזיגא דבלע ניתמ׳ הא׳ מיעכל והכי מאריך אמרינן ר״ל מג) פעם ממהר להתעכל קודם ולא הוי כלבלע לעולם מד) ג׳ ימים:

רוב דגים בפיהם משריצים. מה) הלכתא כרב אפי לומן דגים כתרגמה ים להמיר לומן דגים שקורין מו) מרגי״ש שנמלא מוך דג גליע״ל ואע״ג דלא חזינן דבלע ומין להקשות ממתני׳ דשריץ דג טמא שבלע דג טהור לרב ששת דלמר מי רגלים של ממור דלמיי׳ לגיעה בתרא דרב ששת דמי מדא דמתני׳ לא מיירי בלא נמלא מו) מוכי דג טהור ולפיל יפלו הכל פשיטא דדגים עיל דגים נפיק מ) אבל מיס שהנהמה שוחה לחלומית הגוף מתעבר עמהם וכע״כ מה) מני נגי דגים מחלגו לרטות הטהור שבמעי טמא יכול לף בהמא שבמעי טהור ת״ל לותם מה רלית לומר בבהמה שבמעי טמא טמא ושבמעי טהור טהור מו) (מטמא שבמעי הטהור טהור) ונדגים פיהו לו לפי שאין גדוליו ז) ומין לליה מסם לאסור דג טמא שבלע דג טהור אמר שיש מסום מסם לאסור דג טמא דלמא דוקא ז) בלא מסום טמא שבמעי ז) טהור דלילמא הסיא משריץ בילא לומן מסום דמשיץ טילו:

הטמא והני נמי מינא דטמא הוא ואיכא דאמרי דסוסים וגמלים לא קא מיבעיא להו דלא שתו אינשי כי קמיבעיא להו דחמור דשתו אינשי ומעלו לירקונא מאי אמר להו רב ששת תניתוה היוצא מן הטמא טמא והיוצא מן הטהור טהור והני נמי מטמא קאתי מיתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותו לגופן ו) ואין ממצות אותו מגופן הוא דאמר כר׳ יעקב דאמר ג) דובשא רחמנא שרייה דתניא ר׳ יעקב אומר ד) אך את זה תאכלו מכל העוף זה את אוכל ואי אתה אוכל שרץ עוף טמא שרץ עוף טהור אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משרץ שהיו ולד דומתמו כגון דכם. ל״ק הא לגבי שרץ עוף טמא מי אתה אוכל יט) ומתידך קלא נפיק לה ה) מכל שרץ העוף וגו׳ מ) **באוזיה** ולנירתין. מין מלרבה: **דבש דבורים.** דבש מתמה פ) [חוו] קרו ליה. דבש הגזין הכי הוא דמיקרו: **טהור.** מלקבל טומאת מולין דקמתיר לאו למילה עד שיתפוצ עליו: **טהור שלמא כעי מתפצה.** כניחותא: **דבש כלוורפו.** פ״ו) ואכתי לא תיצ עליה שהרי הוא כלוורפו. ובדבש דבורים מיירי לאין כוותא שלא לדבורים: **תני דיתמורתא.** כעין כיצי זכר כ״ב שהיתמורות מוליחות מרחמן: **ואפורין.** מפוס אבר מן חי שנקרו מן הזכר נרחם: **דאויל בתר אימיה.** להיקיש לה: **ונתרי.** שופך זרע לרחם ונקרס: **עור הבא כנגד** כ״ב) **פני חמור.** כעין שלא שהמעור עולד נו: **טהור.** מלטמת כד) כמנע ונמשך: **מאי לאו.** לפילו הולד והלא מתים לפ״ה העור לין מטמא שלמא כה) דלמר שלא לף מן החם שלא פירצה בעלמא הוא ולף מן החם שלא פירצה בעלמא היא: ס״ג **גב כין הוא מי ואמו מיה כין הוא מם ואמו מיה.** שמנוף החם הוא ויכרי היא מיה שלא נגעי לכילה כי שריא ליה כאבר מס נמי לאסור: **מתני׳ שבלע.** משמע דילעי ולאי שבלעו: **לפי שאינו גידולין.** שלף כשהוא מי שבלע שלא גידולין שרי שהיוצא מן הטהור טהור: **גמ׳ משרוי משריץ.** דג טהור זה שנמלא בתוך הטמא נשרך נגופו ועוכרו הוא ולאסור: **דג טמא משריץ.** נגופו עוכרו כשאר כהמה ומיה: **דג טהור מטיל ביצים.** ויומב עליהן וממממן על ביולים מן הקליפה כעופות: **מי שכי.** דלא טמא משריץ הוא דבלע לאיכל והוי ליצי חה שנמלא בתוכו משרוי משריצה ועוכרו הוא ולאסור: **דרך ביצים שריצי.** ולי עוכרו הוא בנצים שרחם מיבעי ליה ס) **למיקמטומי: שמלאו שלם.** שנגמרה כל צורתו וגדול הוא ולי עוכרו ס) לף הי משהתי כרחם כולי הלי: **רב אסי אמר.** מתני׳ לאו כדמוזיה דבלע אלא שנמלא בתוכו ולפלי דקתני שבלע היון דניה דגים במעי משריצים וחה שהרץ מין אחר כמו שבלע בפנינו דמי: **כל סמוליד.** שיולד עובר ממנו: **מניק.** שים לו דדים וכל המטיל ביצים אין לו דדים פ״ה) ומלקטו פירוליים ומפרנס ניניו: **שלף.** קל״ל שורי״ן דומה לעכבר ויש לו כנפים: ס״ג

הדולפנין

סמוליד לאו ביצים ניעהו אלא דרעא דאיילא הוא דאיזל בתר אילתא למיזקיק לה ולא מקבלא ליה אילתא משום דרחמה צר וביון דחזיא לא מקבלא ליה ס) אזיל בתר שרוקה לאיילא יתמורתא ועד שהוא הולך אחריה סובל בגופו ורעו ומחבשל בגופו הרבה כעין ביצים ואינן ביצים דנתקרש הזרע הרבה אינו נבלע בגופה ומוציאתו לחרץ עם הריעי שלה ואותו זרע כיון שנתבשל נראה כעין ביצים ואינן ביצים ושרו דלאו כאבר מן החי ניעהו: עור הבא כנגד פניו של חמור מוחרין באכילה שכשנולד החמור יש לו עור רק על פניו כעין שליא ולאו שליא הוא ואינו דבוק נמי לבזיי אלא כך הוא בריה בפני עלמו ופרישא בעלמא הוא: תניא רסמייעא לך. דפירשה בעלמא הוא: עור הבא כנגד פניו של אדם. דהכי נמי יש לאדם עור על פניו כשנולד ואותו עור אינו לא מן החם ולא מן הולד ושהור הוא משום שומאת מה: לא בין הוא חי ואמו מתה. דשיעינן ליה בתר חי הא לאו הכי מטמא: והתניא בין הוא מת ואמו מתה טהור אי אניא תניא: שעשה דחזיניה לרב טמא דבלע רב טהור. פשוט הכי מוחר באכילה

מסורת הש״ס

ע) מכשירין פ״ו מ״ד, ס) [מלשה דמכשירין לחתך בכשיעין ולא נוכר בכשיעין], ע) [פיכה בגמ׳ ושיין ב״ק ס:], פ) ב״ק ס:, ב) ד) פוסקים נלה ס״ד ה״ד, ס) [שכח קמי: ושיין], ו) [פיכה מגלן מעולל בכנה ובכלה״ם ליתה], ו) ע״ז ס:], ש) שיין נט״ח, ק) שם ושבי טמא משרץ בטמא מן בטמא מינו של טמא ן דלמו למלב: **ושבי נמי.** מטמא לאו שכחוך בטמא היו ולע״ג דלאו מגופיה מיענן לחניי: **שמכניסות אותן לגופן.** שלוכלין מפרחי הלילן ומהן נעשה הדבש כמעיהן: **ואין ממלים אותו.** ט) דוקא מגופו וקשיא לרב ממת שרי׳: (ב) רב ששת אמר כל שהיה כחוך כין דלאו מגופייהו מיענן לחניי: **טהור.** מלקבל טומאת מולין דקמתיר לאו למילה עד שיתפוצ עליו: **טהור שלמא כעי מתפצה.** כניחותא: **דבש כלוורפו.** פ״ו) ואכתי לא תיצ עליה שהרי הוא כלוורפו. ובדבש דבורים מיירי לאין כוותא שלא לדבורים: **תני דיתמורתא.** כעין כיצי זכר כ״ב שהיתמורות מוליחות מרחמן: **ואפורין.** מפוס אבר מן חי שנקרו מן הזכר נרחם: **דאויל בתר אימיה.** להיקיש לה: **ונתרי.** שופך זרע לרחם ונקרס: **עור הבא כנגד** כ״ב) **פני חמור.** כעין שלא שהמעור עולד נו: **טהור.** מלטמת כד) כמנע ונמשך: **מאי לאו.** לפילו הולד והלא מתים לפ״ה העור לין מטמא שלמא כה) דלמר שלא לף מן החם שלא פירצה בעלמא היא: ס״ג **גב כין הוא מי ואמו מיה כין הוא מם ואמו מיה.** שמנוף החם הוא ויכרי היא מיה שלא נגעי לכילה כי שריא ליה כאבר מס נמי לאסור: **מתני׳ שבלע.** משמע דילעי ולאי שבלעו: **לפי שאינו גידולין.** שלף כשהוא מי שבלע שלא גידולין שרי שהיוצא מן הטהור טהור: **גמ׳ משרוי משריץ.** דג טהור זה שנמלא בתוך הטמא נשרך נגופו ועוכרו הוא ולאסור: **דג טמא משריץ.** נגופו עוכרו כשאר כהמה ומיה: **דג טהור מטיל ביצים.** ויומב עליהן וממממן על ביולים מן הקליפה כעופות: **מי שכי.** דלא טמא משריץ הוא דבלע לאיכל והוי ליצי חה שנמלא בתוכו משרוי משריצה ועוכרו הוא ולאסור: **דרך ביצים שריצי.** ולי עוכרו הוא בנצים שרחם מיבעי ליה ס) **למיקמטומי: שמלאו שלם.** שנגמרה כל צורתו וגדול הוא ולי עוכרו ס) לף הי משהתי כרחם כולי הלי: **רב אסי אמר.** מתני׳ לאו כדמוזיה דבלע אלא שנמלא בתוכו ולפלי דקתני שבלע היון דניה דגים במעי משריצים וחה שהרץ מין אחר כמו שבלע בפנינו דמי: **כל סמוליד.** שיולד עובר ממנו: **מניק.** שים לו דדים וכל המטיל ביצים אין לו דדים פ״ה) ומלקטו פירוליים ומפרנס ניניו: **שלף.** קל״ל שורי״ן דומה לעכבר ויש לו כנפים: ס״ג

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה משמע וכו׳ אל טמא והני נמי מינא דטמא מן דלמו למלב: (כ) ד״ה שמכניסות וכו׳ שרי ס״ד ולפ״ה ה״ה הוא דכ שמת דאמר וכו׳ משמע למלב:

רבינו גרשום

הטמא. קאמר כלומר הני דנפקי דהוו מין טמא דעכירי כמין חלב שפאין; ואיכא דאמרי דסוסים וגמלים לא קא מיבעיא להו דלא שתו להו אינשי. לשום דפואה ולא כלום הוי ולא אפיר דלא משיחי למידי: כי קא מבעי דחמור וכו׳ והני נמי מי רגלים של חמור מטמא קא משיחי ואמרי. להאי לישנא בתרא בין עכירי כין לא עכירי אמרי. שפכניסות אותו לגופן. שיונקין אותו מעשבי הרים; ואין ממצות אותן מגופן. כשמוציאין אותן אלא כי היכי דעל נפיך ורקיעא לתרוייהו לישני לליישנא בתרא קשיא דהאי דבש דטמא נפיק ושרי. ולליישנא קמא קשיא האילו התם קאמר כי עכירי אע״ג דלאו בגופיה מיענן שרי ורב ששת אמר לך בדבש שאני שרי דהוא דאמר כר׳ יעקב דאמר דובשא כתיב: שרץ עוף טמא בהדיא כתיב איפוריה אלא מאידך קרא מפיק ליה דכתיב את זה לא תאכלו שרץ עוף טמא אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משרץ שהיו ולד דומתמו כגון דכם. ל״ק הא לגבי שרץ עוף טמא מי אתה אוכל יט) ומתידך קלא נפיק לה ה) מכל שרץ העוף וגו׳ מ) **באוזיה** ולנירתין. מין מלרבה: **דבש דבורים.** דבש מתמה פ) [חוו] קרו ליה. דבש הגזין הכי הוא דמיקרו: **טהור.** מלקבל טומאת מולין דקמתיר לאו למילה עד שיתפוצ עליו: **טהור שלמא כעי מתפצה.** כניחותא: **דבש כלוורפו.** פ״ו) ואכתי לא תיצ עליה שהרי הוא כלוורפו. ובדבש דבורים מיירי לאין כוותא שלא לדבורים: **תני דיתמורתא.** כעין כיצי זכר כ״ב שהיתמורות מוליחות מרחמן: **ואפורין.** מפוס אבר מן חי שנקרו מן הזכר נרחם: **דאויל בתר אימיה.** להיקיש לה: **ונתרי.** שופך זרע לרחם ונקרס: **עור הבא כנגד** כ״ב) **פני חמור.** כעין שלא שהמעור עולד נו: **טהור.** מלטמת כד) כמנע ונמשך: **מאי לאו.** לפילו הולד והלא מתים לפ״ה העור לין מטמא שלמא כה) דלמר שלא לף מן החם שלא פירצה בעלמא היא: ס״ג **גב כין הוא מי ואמו מיה כין הוא מם ואמו מיה.** שמנוף החם הוא ויכרי היא מיה שלא נגעי לכילה כי שריא ליה כאבר מס נמי לאסור: **מתני׳ שבלע.** משמע דילעי ולאי שבלעו: **לפי שאינו גידולין.** שלף כשהוא מי שבלע שלא גידולין שרי שהיוצא מן הטהור טהור: **גמ׳ משרוי משריץ.** דג טהור זה שנמלא בתוך הטמא נשרך נגופו ועוכרו הוא ולאסור: **דג טמא משריץ.** נגופו עוכרו כשאר כהמה ומיה: **דג טהור מטיל ביצים.** ויומב עליהן וממממן על ביולים מן הקליפה כעופות: **מי שכי.** דלא טמא משריץ הוא דבלע לאיכל והוי ליצי חה שנמלא בתוכו משרוי משריצה ועוכרו הוא ולאסור: **דרך ביצים שריצי.** ולי עוכרו הוא בנצים שרחם מיבעי ליה ס) **למיקמטומי: שמלאו שלם.** שנגמרה כל צורתו וגדול הוא ולי עוכרו ס) לף הי משהתי כרחם כולי הלי: **רב אסי אמר.** מתני׳ לאו כדמוזיה דבלע אלא שנמלא בתוכו ולפלי דקתני שבלע היון דניה דגים במעי משריצים וחה שהרץ מין אחר כמו שבלע בפנינו דמי: **כל סמוליד.** שיולד עובר ממנו: **מניק.** שים לו דדים וכל המטיל ביצים אין לו דדים פ״ה) ומלקטו פירוליים ומפרנס ניניו: **שלף.** קל״ל שורי״ן דומה לעכבר ויש לו כנפים: ס״ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com